

Un home per a un país

La Universitat de les Illes Balears ha retut homenatge al polític, advocat, escriptor, periodista i 'pare espiritual' de bona part del mallorquinisme Josep Melià i Pericas, que va publicar, ara fa trenta anys 'Els mallorquins', prologat per Joan Fuster

"És l'únic home que ha derrotat dialècticament Alfonso Guerra..." explicava l'escriptor Valentí Puig al nombrós públic present en una de les dues taules rodones d'homenatge a Josep Melià. La frase resumeix, de forma brillant, la immensa habilitat intel·lectual de Josep Melià, un pensador, escriptor i home d'acció política, amb una personalitat i una obra que té tantes facetes que, segons els participants en l'homenatge, l'única manera de definir-lo és qualificant-lo de "polièdric".

L'homenatge, en forma de taules rodones sobre l'obra i la persona de Melià, es va celebrar a la Fundació La Caixa els passats 12 i 13 de maig, organitzat per la Universitat de les Illes Balears (UIB). Hi participaren el primer dia els historiadors de la UIB Antoni Marimon, Sebastià Serra i Miquel Duran, que parlaren sobre el destacat paper de Melià en el món polític. L'endemà, va arribar el torn els *melianites*, és a dir, els homes que han tengut la sort de gaudir no solament de l'exemple o del mestratge, sinó, sobretot, de l'amistat de Josep Melià. Més o menys així definia la condició de *melianita* el periodista Andreu Manresa, qui, acompanyat del ja citat Valentí Puig, i del professor de geografia de la UIB Climent Picornell, a més del professor de la UOC Isidor Marí, va parlar sobre les seves relacions més personals amb Josep Melià.

Aquest homenatge és el tercer consecutiu que rep Josep Melià, després del de l'Obra Cultural Balear (el desembre, amb motiu dels Premis 31 de Desembre), i el del Grup Serra (presidit per Pere A. Serra, president-editor dels diaris *Última Hora* i *Diari de Balears*). Aquest acte es va desenvolupar el passat dia 9 de maig durant el lliurament dels premis del Grup, els Siurells, un dels quals va ser per a Melià. Els tres homenatges, coincidents aproximadament amb el trentè aniversari de la publicació d'*Els mallorquins*, destaquen així la contribució

de Josep Melià al despertar de la consciència de la identitat de Mallorca i Balears.

L'obra. Melià té una copiosa obra escrita que, com recordava Valentí Puig, no és d'aquella feta a partir de recopilacions, revisions o repeticions fins l'infinit, sinó que sempre aporta quelcom de nou, i en camps molt diversos. Tot i que Josep Melià és part de la història del pensament polític com a autor d'*Els mallorquins* (1967), no són manco importants llibres d'assaig polític com la mateixa continuació de l'obra citada, *La nació dels mallorquins*, o *Carta abierta a los tecnócratas*, *Qué es la reforma*, *Así cayó Adolfo Suárez...* o la seva aportació a la creació literària amb el poemari *Perquè cal ser covards*, i les novel·les *Les pluges de sal* i *Aquella al·lota ajaguda*; a la narració breu, amb *La torre de Babel* i *altres províncies*; a la prosa poètica, amb *Per a un batec de l'ànima*; i fins i tot també ha excel·lit en la crítica d'art amb *Joan Miró*, *Vida i gest*, *Isabel Vilar*, *Sempere*, *Art i Capitalisme* i *Vicente Vela*. També ha destacat com a periodista polític, una tasca que ha exercit pràcticament de forma ininterrompuda des dels anys seixanta fins avui mateix en les seves columnes en els més importants mitjans, tant de Madrid, com de Barcelona i de Palma. Avui dia és columnista del diari *Última Hora* i del *Diari de Balears* (en aquest darrer publica amb el pseudònim de Speculum cada diumenge en el suplement cultural).

El mateix Josep Melià va tancar l'homenatge que li ha retut la Universitat de les Illes Balears amb unes paraules que emocionaren el públic: "He fet tot el que he fet perquè estim Mallorca amb desesperació."

Aquesta ingent tasca intel·lectual per si sola ja justifica sobradament els homenatges. Però és que, a més, Josep Melià ha estat un polític "de raça", com el van definir durant una de les taules rodones.

Biopolítica. El 1974 va desembarcar a Palma, des de Madrid, on residia per qüestions professionals, per portar a la vida política oficial el que se'n deia l'*aperturisme*. Amb el suport de grups nacionalis-

tes, i també amb alguns d'esquerrans, s'enfrontà al candidat del *búnquer* del Moviment-Organització de Balears, en les eleccions de juny de 1974, per elegir un procurador en Corts en representació del terç familiar. Aquelles eleccions, sota la dictadura, tengueren un ressò formidable a tot l'estat. Melià era i personificava, ell mateix ho deia, "les noves generacions que apostam per un futur de pau i llibertat". Amb el lema "Apertura i Canvi", el jove Melià (tenia trenta-cinc anys) va derrotar el candidat de l'immobilisme, Julio Barrado. Tot i ser una elecció *per-versa*, ja que només eren electors els caps de família i dones casades majors de vint-i-cinc anys, aquella va ser la primera confrontació política a les urnes dins el règim: s'enfrontaven dos candidats (de fet eren tres, però del tercer ningú no se'n recorda) perfectament identificats políticament: l'aperturista Melià, que tenia el suport de bona part dels reformistes de Madrid, contra el Moviment-Organització més integrista, que dominava les esferes polítiques de Balears. La victòria de Melià va ser rebuda per tota la premsa liberal de l'època –l'únic reduït més o menys acceptat de discrepància– com un alè d'esperança en un futur democràtic.

A partir d'aquella victòria, Melià intentà crear un grup nacionalista a Balears amb gent que l'havia ajudat, com el que fou president de l'Obra Cultural Balear, Climent Garau. Alhora va mantenir els contactes amb els aperturistes de Madrid. El 1977, encara que el seu amic Adolfo Suárez, i d'altres centristes, l'intenten convèncer per fer carrera política allà, decideix portar endavant una aventura tan arriscada com engrescadora. Així, ajuda a fundar Unió Autonomista (UA), una coalició nacionalista feta a partir de petits grups i a la qual el seu lideratge dóna consistència. L'esforç econòmic i de feina és enorme, només superat per les esperances en un bon resultat, que no es produí. Melià no surt elegit i UA s'esvaeix víctima dels nombrosos deutes. Però com recordava a la taula rodona l'historiador Antoni Marimon, el fet de no obtenir l'escó no fou una derrota perquè el percentatge de vots nacionalistes d'UA el 1977 no els ha tornat a recuperar un grup nacionalista (en aquest cas el PSM) fins les eleccions generals de 1996. D'alguna manera, doncs, la derrota pel nacionalisme no va ser tant la manca de representació, com la desaparició d'UA, una formació que tenia el clar referent de la CDC de Jordi Pujol al Principat.

Després de l'experiència d'UA, Melià obre un parèntesi de reflexió, que tanca per acceptar l'enèsima invitació a incorporar-se al govern central de Suárez. Entre 1979 i 1980 serà el secretari d'estat per a la Informació, i com a tal participa en el consell de ministres. D'aquí que més d'un dels assistents a l'homenatge li demanàs insistentment que encara s'esperava la seva obra sobre tota la transició democràtica, que ell coneix tan bé.

Entre 1980 i 1981, fruit de les bones relacions que mantenia amb els nacionalistes catalans, Josep Melià és nomenat governador de Catalunya. A co-

mençament de 1981 la UCD s'enfonsa en el mogut i famós congrés de Palma, celebrat enmig de la incertesa sobre la dimissió de Suárez.

Adolfo Suárez abandonà UCD i va fundar el CDS. I Melià el segueix. A poc a poc les relacions polítiques entre els dos amics es van anar refredant i és llavors quan Melià decideix tornar a intentar l'aventura autonomista a les Illes. Crea Centristes de Balears, que amb Unió Balear formà el grup de Convergència Balear. Més tard, aquest partit, juntament amb els Independents de Mallorca i Unió Mallorquina –després de la fugida dels sectors més conservadors cap el PP– confluiran en la refundació d'UM (1993), partit en el qual Josep Melià continua militant. Un compromís que, juntament amb tota la seva tasca passada, present i futura, té com a objectiu, com ell mateix digué, aquesta "Mallorca que estim amb desesperació".

Josep Melià, durant una entrevista concedida a aquest setmanari, ara fa dos anys, el mes de juny de 1996. Mallorca ha retut tres homenatges a Melià tot coincidint amb el trentè aniversari de la publicació d'*Els mallorquins*.

Miquel Payeras